

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА

КАФЕДРА ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор
з науково-методичної та
навчальної роботи

О.Б. Жильцов

2018 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

РИСУНОК

Галузь знань 0202 «Мистецтво»

Напрямок підготовки 6.020207 «Дизайн»

Освітньо-кваліфікаційний рівень «Бакалавр»

ІНСТИТУТ МИСТЕЦТВ

2017 – 2018 навчальний рік

Розподіл годин звірено з робочим навчальним планом. Структура типова.

Заступник директора з науково - методичної та навчальної роботи

А.О.Таранник

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
Ідентифікаційний код 02136554
Начальник відділу
моніторингу якості освіти
Програма № 0092 / 18
(підпис) (прізвище, ініціали)
« » 20 18 р.

Робоча програма навчальної дисципліни «Рисунок» для студентів за напрямом підготовки 6.020207 «Дизайн».

Розробник: Прохорова Наталія Анатоліївна, старший викладач кафедри образотворчого мистецтва Київського університету імені Бориса Грінченка

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри образотворчого мистецтва Інституту мистецтв

Протокол від «10» січня 2018 року № 5

Завідувач кафедри
образотворчого мистецтва

О.В. Школьна

(підпис)

© _____, 2017 рік
© _____, 2017 рік

ЗМІСТ

Пояснювальна записка.....	4
Структура програми навчальної дисципліни	
I. Опис предмета навчальної дисципліни	8
II. Тематичний план навчальної дисципліни	9
III. Програма	10
IV. Плани практичних занять	10
V. Навчально-методична карта дисципліни	15
VI. Завдання для самостійної роботи	16
Карта самостійної роботи студента	17
VII. Система поточного та підсумкового контролю знань.....	18
VIII. Методи навчання	21
IX. Методичне забезпечення курсу	21
X. Матеріально-технічне забезпечення дисципліни	22
XI. Рекомендована література	23

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Робоча навчальна програма з дисципліни «Рисунок» є нормативним документом Київського університету імені Бориса Грінченка, який розроблено кафедрою образотворчого мистецтва на основі освітньої програми підготовки бакалаврів відповідно до навчального плану денної форми навчання.

Програма визначає обсяги знань, вмінь та навичок, які повинен опанувати бакалавр, відповідно до алгоритму засвоєння навчального матеріалу дисципліни «Рисунок», необхідне методичне забезпечення, складові та технологію оцінювання навчальних досягнень студентів.

Мета курсу – професійна підготовка фахівця з високим рівнем художньої майстерності в зображенні постаті людини.

Завданням вивчення навчальної дисципліни є набуття базових знань з дисципліни «Рисунок». Ознайомлення з основними напрямками розвитку науки з дисципліни «Рисунок» у вивченні методів і методики роботи зі студентами, формування цілісного бачення і уявлення, розвиток художнього смаку і навичок в роботі над творчими завданнями.

У результаті вивчення навчальної дисципліни відповідно до профілю програми бакалавра дизайну формуються загальні та фахові компетентності.

Загальні компетентності: (Світоглядна, громадська, комунікативна, інформаційна, науково-дослідницька, самоосвітня);

Фахові компетентності:

- здатність використовувати у практичній діяльності досвід світової та вітчизняної шкіл з образотворчого мистецтва, методів та авторських прийомів провідних художників;
- володіння навичками візуального сприйняття і створення композицій, відтворення їх на полотні (папір чи інша площа) для зображення задуманого.

Результати навчання (Знання, практичні навички та вміння)

Знання: різноманітних прийомів, методів роботи над творчими завданнями з використанням особливостей національних традицій школи образотворчого мистецтва.

Практичні навички і вміння:

Уміння створювати атмосферу творчого підходу для роботи над завданням, використовуючи при цьому класичні зразки. Уміння аналізувати, визначати технічні прийоми виконання завдання та методичні прийоми наочного пояснення завдання.

Програмні результати навчання.

Готовність до фахової діяльності в галузі мистецтва та дизайну.

Здатність до науково-дослідницької діяльності у сфері мистецької діяльності.

Мисленнєва активність, творчий підхід у вирішенні нестандартних завдань.

Прагнення до особистісно-професійного лідерства та успіху.

Форма контролю: поточні оцінки за виконання практичних завдань, екзамен.

Програма передбачає послідовне вивчення рисунка постаті людини шляхом виконання різних завдань з натури. Процес виконання начерків має будуватись на невід'ємному зв'язку всіх елементів зображувальної мови: композиції, тонових, пластичних, просторових та світлотіньових співвідношень. Вся система навчання рисунку повинна сприяти розвитку образного і абстрактного мислення студентів, вихованню творчого професіонала.

Вказані в програмі навчально-практичні завдання необхідно розглядати як обов'язковий мінімум. Навчально-творчі завдання мають варіативний характер. Залежно від рівня підготовки студентів можна змінювати тематику завдань, а також визначати кількість годин на вивчення кожної теми. При цьому важливо зберігати дидактичні засади навчання. Практичні завдання потрібно орієнтувати

на розвиток творчих здібностей студентів у процесі цілеспрямованого засвоєння прийомів, способів зображення та художньої системи.

Основою викладання курсу є виконання академічних постановок з натури та короточасних начерків. Кожне наступне завдання ускладнюється по зростаючій за методом послідовного засвоєння закономірностей системи навчання.

Структура програми поєднує такі основні напрями діяльності:

- Теоретичну підготовку з основ рисунка.
- Практичну роботу /навчальні завдання, начерки, замальовки, та творчі роботи.
- Навчально-творчу діяльність в період виконання самостійних робіт.
- Самостійну роботу студентів.

Пріоритетним у навчанні рисунка є творчий підхід педагога, зумовлений художнім методом та методично обґрунтований.

Викладання рисунка зобов'язує впроваджувати дидактичний принцип навчання, приділяти важливу увагу культурі навчання-пізнання й головного принципу дидактики художньої педагогіки – принципу наочного навчання.

Головні вимоги, які ставляться до рисунків – це реальне, правдиве зображення натури. Вони мають бути без помилок, виконані на високому професійному рівні реалістичного рисунка.

Після завершення семестру студент повинен:

- володіти знаннями та практичними навичками з рисунка постаті людини;
- володіти знаннями та навичками в роботі над зображенням людини у ракурсних положеннях;
- легко орієнтуватись в теоретичних і методичних питаннях наочності і навчання, знати і володіти цими важливими засобами, які сприяють засвоєнню та закріпленню навчального матеріалу;

- знати історію методів викладання рисунка, вміти аналізувати твори мистецтва;
- володіти методикою викладання рисунка, користуючись наочними засобами в структурі навчального процесу.

Зміст програми передбачає методичне забезпечення процесу навчання рисунка, практичного опанування художньо-образної системи відображення предметних форм та явищ реального світу.

Основною умовою засвоєння навчального матеріалу предмета є виконання повного обсягу практичних завдань (аудиторних та самостійних), вивчення теоретичного матеріалу.

СТРУКТУРА ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1. ОПИС ПРЕДМЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

<i>Обсяг, найменування показників</i>	<i>Галузь, напрям, освітньо-кваліфікаційний рівень</i>	<i>Характеристика навчальної програми</i>
Кількість кредитів:4	Шифр та назва галузі знань 0202 «Мистецтво»	Нормативна Рік підготовки – 4-й. Семестр – 8-й.
Кількість змістових модулів: 3	Шифр та назва напрямку підготовки 6.020207 «Дизайн»	Аудиторних занять – 66 год., з них: лекції: 2 год. Практичні заняття: 64 год. Модульний контроль: 8 год. Самостійна робота: 34 год. Семестровий контроль: 36 год.
Загальна кількість годин: 144	Освітньо-кваліфікаційний рівень «Бакалавр»	Форма контролю: Екзамен

II. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

№ п/п	Назви теоретичних розділів	Кількість годин						
		Разом	Аудиторних	Лекцій	Практичних	Самостійна робота	Модульний контроль	Семестровий контроль
Змістовний модуль 1. Методика роботи над ракурсним зображенням людини								
1.	Зображення людини. Ракурсні положення людини	2	2	2				
2.	Начерки постаті людини з різних ракурсних положень	10	6		6	4		
3.	Постать натурника з елементами певних ракурсів. Конструктивний рисунок	20	14		14	6		
Разом		35	22	2	20	10	3	
Змістовний модуль 2. Творчий досвід у роботі над моделлю								
4.	Рисунок жіночої напівоголеної постаті, яка лежить в складному ракурсі	22	16		16	6		
5.	Начерки постаті людини в ракурсі з елементами інтер'єру	12	6		6	6		
Разом		36	22		22	12	2	
Змістовний модуль 3. Зображення людини в інтер'єрі								
6.	Постать чоловіча в одязі, який стоїть в інтер'єрі, з елементами просторового рішення	22	16		16	6		
7.	Зарисовка постаті в інтер'єрі з атрибутами професії	12	6		6	6		
Разом		37	22		22	12	3	
Разом за навчальним планом		144	66	2	64	34	8	36

ІІІ. ПРОГРАМА

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ І. МЕТОДИКА РОБОТИ НАД РАКУРСНИМ ЗОБРАЖЕННЯМ ЛЮДИНИ

Тема 1. Лекція. Зображення людини. Ракурсні положення людини (2 год.)

Поняття ракурсів. Необхідність знань з перспективи, анатомії під час роботи над складним зображенням ракурсів. Методика роботи над рисунком.

Необхідність знань, умінь та навичок, набутих протягом усіх попередніх років навчання. Просторове бачення. Композиція.

Література: основна [1,2,3,4,5,6,7]

додаткова [1,2,3,4,5]

ІV. ПЛАНИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Тема 2. Начерки постаті людини з різних ракурсних положень (6 год.)

Постановка: 1) постать людини розташовується на різних рівнях по відношенню до рисуючого;

2) постать людини в складному русі;

3) постать людини в лежачому положенні.

Мета: навчально-пізнавальна та творча функція.

Завдання: на вільних форматах зробити декілька начерків постаті людини з різних ракурсів.

1 етап роботи: виконати начерк людини, розташованої на різних рівнях до рисуючого (зверху, знизу).

2 етап роботи: виконати зарисовку постаті людини в складному русі

3 етап роботи: виконати начерк людини, розташованої в лежачому положенні

Література: основна [1,2,3,4,5,6,7]

додаткова [1,2,3,4,5]

Тема 3. Постать натурника з елементами певних ракурсів.

Конструктивний рисунок (14 год.)

Формат А-2. Освітлення денне.

Постановка: напівлежача модель з розвернутою верхньою частиною постаті відносно нижньої.

Мета: розуміти ракурсні скорочення.

Завдання: передати положення постаті натурника стосовно площин, на яких він перебуває. Промодельовати уважно кінцівки, які створюють різні ракурси та розвороти. Підкреслити пластичність руху. Рисунок світлий, конструктивно збудований.

1 етап роботи: композиція рисунка, розміщення зображення на аркуші.

2 етап роботи: зображення людини за правилами конструктивної побудови, передача пропорцій та характерних рис.

3 етап роботи: конструктивно-тональна проробка форми.

4 етап роботи: етап узагальнення, використовуючи прийом «широкого бачення» коректується уся попередня робота.

Література: основна [1,2,3,4,5,6,7]

додаткова [1,2,3,4,5]

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ II. ТВОРЧИЙ ДОСВІД У РОБОТІ НАД МОДЕЛЛЮ

Тема 4. Рисунок жіночої напівоголеної постаті, яка лежить в складному ракурсі (16 год.)

М'який матеріал. Формат – піваркуша.

Постановка: красива жіноча модель з гармонійно-пластичними формами розташовується лежачи на підіумі, створюючи ракурсні скорочення постаті.

Мета: набуття певного творчого досвіду у роботі над моделлю.

Завдання: правильно передати положення постаті стосовно площини, на якій вона лежить, зокрема, з'ясувати точки дотику тіла до поверхні подіуму і відтворити пластичність моделі та ракурси.

1 етап роботи: композиція рисунка, розміщення зображення на аркуші.

2 етап роботи: зображення постаті за правилами конструктивної побудови, передача пропорцій та характерних рис людини.

3 етап роботи: тональна проробка форми за допомогою світлотіні.

4 етап роботи: детальна проробка ближніх планів.

5 етап роботи: етап узагальнення, використовуючи прийом «широкого бачення» коректується уся попередня робота.

Література: основна [1,2,3,4,5,6,7]

додаткова [1,2,3,4,5]

Тема 5. Начерки постаті людини в ракурсі з елементами інтер'єру (6 год.)

Формат А-3, м'який матеріал.

Постановка: постать людини на тлі інтер'єру /з вікном, драперіями, меблями, тощо/.

Мета: відчувати композиційне розташування рисунка людини з елементами інтер'єру. Вибрати належний кут зору для створення наступного завдання.

Завдання: на форматі, чверті листа, зробити чотири рисунки постаті з елементами інтер'єру.

1. Людина чоловічої статі стоїть в інтер'єрі (аудиторії).
2. Людина жіночої статі сидить у кріслі на тлі великого вазона.
3. Літня людина сидить на тлі вікна.
4. Молодий хлопець – скульптор за роботою у майстерні.

Література: основна [1,2,3,4,5,6,7]

додаткова [1,2,3,4,5]

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ III. ЗОБРАЖЕННЯ ЛЮДИНИ В ІНТЕР'ЄРІ

Тема 6. Постать чоловіча в одязі, який стоїть в інтер'єрі, з елементами просторового рішення (16 год.)

Формат А-1, олівець.

Постановка: чоловіча постать в одязі стоїть на три чверті зі спини на тлі просторового інтер'єра. Може бути тематична композиція «скульптор».

Мета: вчитись моделювати тоном об'ємно-пластичну характеристику натури.

Завдання: гармонійно закомпоновувати рисунок композиції, ретельно простежити закономірність рухів живої форми з розташуванням складок одягу. Особливу увагу приділити рукам.

1 етап роботи: композиція рисунка, розміщення зображення на аркуші.

2 етап роботи: зображення постаті за правилами конструктивної побудови, передача пропорцій та характерних рис людини.

3 етап роботи: тональна проробка форми за допомогою світлотіні.

4 етап роботи: детальна проробка ближніх планів.

4

5 етап роботи: етап узагальнення, використовуючи прийом «широкого бачення» коректується уся попередня робота.

Література: основна [1,2,3,4,5,6,7]

додаткова [1,2,3,4,5]

Тема 7. Зарисовка постаті в інтер'єрі з атрибутами професії (6 год.)

Формат А-2. Освітлення денне. М'який матеріал.

Постановка: постать чоловіча /жіноча/, одягнена відповідно до професійної діяльності, в русі щодо призначення потрібної дії, розташовується в інтер'єрі.

Мета: створити художній образ за допомогою тематичної постановки.

Завдання: творчість студента проявляється в підборі натури, атрибутів, композиційного розташування, тонального рішення постановки. Студент повинен показати знання та вміння в роботі над постановкою.

1 етап роботи: візуальний аналіз характеру натури, композиція рисунка, розміщення постаті на аркуші.

2 етап роботи: зображення постаті за правилами конструктивної побудови, передача пропорцій та тематичних атрибутів натури

3 етап роботи: проробка основних тональних співвідношень: тінь – світло, загальний фон та пластика постаті

Література: основна [1,2,3,4,5,6,7]

додаткова [1,2,3,4,5]

V. НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНА КАРТА ДИСЦИПЛІНИ «РИСУНОК»

Разом: 144 год., лекції – 2 год., практичні заняття – 64 год.,
самостійна робота – 34 год., модульний контроль – 8 год., семестровий контроль – 36 год.

Модулі	Змістовий модуль I		Змістовий модуль II		Змістовий модуль III	
Назва модуля	Методика роботи над ракурсним зображенням людини		Творчий досвід у роботі над моделлю		Зображення людини в інтер'єрі	
Кількість балів за модуль	176 балів		186 балів		186 балів	
Теми лекцій	Зображення людини. Ракурсні положення людини (відвідування – 1 бал)					
Теми практичних занять	Начерки постаті людини з різних ракурсних положень (відвідування – 3 бали + 30 балів за роботу)		Рисунок жіночої напівоголеної постаті, яка лежить в складному ракурсі. (відвідування – 8 балів + 80 балів за роботу)		Постать чоловіча в одязі, який стоїть в інтер'єрі, з елементами просторового рішення (відвідування – 8 балів + 80 балів за роботу)	
	Постать натурника з елементами певних ракурсів. Конструктивний рисунок (відвідування – 7 балів + 70 балів за роботу)		Начерки постаті людини з елементами інтер'єру (відвідування – 3 бали + 30 балів за роботу)		Зарисовка постаті в інтер'єрі з атрибутами професії. (відвідування – 3 бали + 30 балів за роботу)	
Самостійна робота	Табл. 6.1 (20 балів)	Табл. 6.1 (20 балів)	Табл. 6.1 (20 балів)	Табл. 6.1 20 балів	Табл. 6.1 (20 балів)	Табл. 6.1 (20 балів)
Види поточного контролю	МКР (25 балів)		МКР (25 балів)		МКР (25 балів)	
Підсумковий рейтинговий бал	548 балів (коефіцієнт успішності: 548 ÷ 60 = 9,13)					
Форма підсумкового контролю	Екзамен – 40 балів					

VI. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ
ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ I. МЕТОДИКА РОБОТИ НАД РАКУРСНИМ
ЗОБРАЖЕННЯМ ЛЮДИНИ

1. Ознайомитись з навчальними і творчими завданнями живопису постаті людини. Аналіз творів майстрів світового мистецтва за цією темою. Засвоїти методику виконання навчальних і творчих завдань з живопису постаті людини. Зв'язок завдань з живопису постаті людини з такими темами як натюрморт, пейзаж, портрет, та їх методичне обґрунтування. Засвоїти композиційну будову виконання композиції за заданою темою. Натюрморт з польовими квітами... 20 б.
2. Етюд постаті людини похилого віку ..... 20 б.

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ II. ТВОРЧИЙ ДОСВІД У РОБОТІ НАД
МОДЕЛЛЮ

3. Етюд постаті людини у складному розвороті ..... 20 б.
4. Етюд дитини ..... 20 б.

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ III. ЗОБРАЖЕННЯ ЛЮДИНИ В ІНТЕР'ЄРІ

5. Етюд людини в інтер'єрі Університету ..... 20 б.
6. Етюд-начерк групи студентів в Університеті ..... 20 б.

Карту самостійної роботи, де визначено форми академічного контролю, успішність (бали) і термін виконання самостійної роботи бакалаврами, подано у вигляді табл. 5.1.

Карта самостійної роботи студента

Змістовий модуль та теми курсу	Години	Академічний контроль	Бали
Змістовий модуль I. Методика роботи над ракурсним зображенням людини			
1. Ознайомитись з навчальними і творчими завданнями живопису постаті людини. Аналіз творів майстрів світового мистецтва за цією темою. Засвоїти методику виконання навчальних і творчих завдань з живопису постаті людини. Зв'язок завдань з живопису постаті людини з такими темами як натюрморт, пейзаж, портрет, та їх методичне обґрунтування. Засвоїти композиційну будову виконання композиції за заданою темою. Натюрморт з польовими квітами	4	модульний контроль	20
2. Етюд постаті людини похилого віку	6	модульний контроль	20
Змістовий модуль II. Творчий досвід у роботі над моделлю			
3. Етюд постаті людини у складному розвороті	6	модульний контроль	20
4. Етюд дитини	6	модульний контроль	20
Змістовий модуль III. Зображення людини в інтер'єрі			
5. Етюд людини в інтер'єрі Університету	6	модульний контроль	20
6. Етюд-начерк групи студентів в Університеті	6	модульний контроль	20
<i>Разом: 34 год.</i>		<i>Разом: 120 балів</i>	

VII. СИСТЕМА ПОТОЧНОГО І ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ

Навчальні досягнення студентів із дисципліни «Рисунок» оцінюються за принципом поопераційної звітності, обов'язковості модульного контролю, накопичувальної системи оцінювання рівня знань, умінь та навичок; розширення кількості підсумкових балів до 100.

Контроль успішності студентів з урахуванням поточного і підсумкового оцінювання здійснюється відповідно до навчально-методичної карти, де зазначено види й терміни контролю. Систему рейтингових балів для різних видів контролю та порядок їх переведення подано у таблицях 7.1 – 7.3

Таблиця 7.1.

Розрахунок рейтингових балів за видами поточного (модульного) контролю

№ п/п	Вид діяльності	Максимальна кількість балів	Одиниць	Всього
1	Відвідування лекцій	1	1	1
2	Відвідування практичних занять	1	32	32
3	Робота на практичному занятті	10	32	320
4	Самостійна робота (оцінюється як творча)			120
5	МКР	25	3	75
Підсумковий рейтинговий бал				548
Коефіцієнт визначення успішності				9,13
Максимальна кількість балів з урахуванням коефіцієнта без урахування підсумкового тесту (екзамену)				60
Підсумковий тест (екзамен)				40
Підсумковий рейтинговий бал				100

Таблиця 7.2

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота										Кількість балів без урахування коефіцієнта	Коефіцієнт	Кількість балів з урахуванням коефіцієнта без підсумкового тесту (екзамену)	Екзамен	Загальна сума балів
Змістовий модуль №1				Змістовий модуль № 2			Змістовий модуль № 3							
T1	T2	T3	МКР	T4	T5	МКР	T6	T7	МКР					
1	53	97	25	108	53	25	108	53	25					
176				186			186							
										548	9,13	60	40	100

Порядок переведення рейтингових показників успішності

Рейтингова оцінка	Оцінка за шкалою університету	Значення оцінки
A	90-100	<u>Відмінно</u> – відмінний рівень знань (умінь) в межах обов’язкового матеріалу з можливими незначними недоліками, а саме: володіння знаннями та практичними навичками конструктивно-структурного зображення постаті людини у ракурсних положеннях. Уміння переконливо поставити постать на площину, передати рух, пропорції та об’єм.
B	82-89	<u>Дуже добре</u> – достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов’язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок в рисунку постаті людини у ракурсах.
C	75-81	<u>Добре</u> – в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок в рисунку постаті людини у ракурсах.
D	69-74	<u>Задовільно</u> – посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, але достатній для подальшого навчання або проф. у ракурсах.
E	60-68	<u>Достатньо</u> – мінімально можливий (допустимий) рівень знань (умінь) в рисунку постаті людини у ракурсах.
FX	35-59	<u>Незадовільно з можливістю повторного складання</u> – незадовільний рівень знань (умінь) з можливістю перескладання за умов належного самостійного доопрацювання зображення в рисунку постаті людини.
F	1-34	<u>Незадовільно з обов’язковим повторним вивченням курсу</u> – достатньо низький рівень знань, що вимагає повторного проходження курсу.

Кожний модуль включає бали за поточну роботу бакалавра на практичних заняттях, виконання самостійної роботи.

Модульний контроль знань бакалаврів здійснюється після завершення вивчення навчального матеріалу модуля.

Кількість балів за роботу на практичних заняттях, під час виконання самостійної роботи залежить від дотримання таких вимог:

- ✓ якість виконання навчальних завдань;
- ✓ самостійність виконання;
- ✓ творчий підхід у виконанні завдань;
- ✓ ініціативність у навчальній діяльності.

VIII. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

I. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної та творчої діяльності

1) За джерелом інформації:

- *Наочні:* спостереження, ілюстрація, демонстрація.
- *Практичні:* вправи, начерки, замальовки, рисунки, етюди.

2) За логікою передачі і сприймання навчальної інформації: індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні.

3) За ступенем керування навчальною діяльністю: під керівництвом викладача; самостійна робота студентів: з книгою; з репродукціями творів; з використанням рекомендованих та обраних самостійно художніх матеріалів та інструментів; виконання індивідуальних навчальних проектів.

IX. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КУРСУ

- ✓ робоча навчальна програма;
- ✓ засоби підсумкового контролю перегляд;
- ✓ методичний фонд;
- ✓ роботи студентів з фонду.

X. МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ.

- ✓ Аудиторії, розраховані на роботу 12-14 студентів одночасно.
- ✓ Мольберти в комплекті для роботи студентів з натури.
- ✓ Планшети зазначеного формату.
- ✓ Софіти для освітлення натурних постановок.
- ✓ Підставки різних конструкцій і розмірів для натурних постановок.
- ✓ Предмети і драперії натюрмортного фонду.

XI. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна:

1. Баммес Г. Изображение фигуры человека: пособие для художников, преподавателей и учащихся / Г. Баммес. – М.: Сварог и К, 1999. – 336 с. (Наявний в електронному репозиторії Університету: <http://elib.kubg.edu.ua/4936/>)
2. Ли Н. Г. Основы учебного академического рисунка: учебник для студ. высш. уч. завед. / Н. Г. Ли. – М.: Эксмо, 2008. – 478 с.: ил. (Наявний в електронному репозиторії Університету: <http://elib.kubg.edu.ua/2659/>)
3. Ломоносова М. Т. Графика и живопись. Учеб. пособие / М.Т. Ломоносова. – М.: ООО «Издательство Астрель» ООО «Издательство АСТ.» 2003. – 202, [6] с. ил. (Наявний в бібліотеці Університету в 3-х примірниках).
4. Лумис Э.Обнаженная натура. Руководство по рисованию / Эндрю Лумис; [пер. с англ. А. Куняева]. – М.: Эксмо, 2012. – 208 с.: ил. (Наявний в бібліотеці Університету в 5-ти примірниках).
5. Чиварди Д. Рисунок. Художественный образ в анатомическом рисовании / Д. Чиварди. – М.: Изд-во ЭКСМО-Пресс, 2002. – 168 с., илл. (Серия «Классическая библиотека художника») (Наявний в електронному репозиторії Університету: <http://elib.kubg.edu.ua/3259/>)
6. Шаров В.С. Академическое обучение изобразительному искусству / В.С. Шаров. – М.: Эксмо, 2013. – 648 с.: ил. (наявний в електронному репозиторії: <http://elib.kubg.edu.ua/4886/>)
7. Ятченко Ю. М. Мистецтво рисунка / Ю. М. Ятченко. – К: НАУ, 2005. – 60 с. (Наявний в бібліотеці Університету в 12-ти примірниках).

Додаткова:

1. Барщ А. наброски и зарисовки. / А. Барщ – М.: Искусство, 1970. – 164 с.

2. Гордон Л. Рисунок. Техника рисования головы человека / Л.Гордон – М.: Эксмо-Пресс, 2000 – 120 с.
3. Гордон Л. Рисунок. Техника рисования фигуры человека / Л.Гордон – М.: Эксмо-Пресс, 2000 – 144 с.
4. Ростовцев Н.Н. Академический рисунок. Учебник для студентов худож.-граф. фак. пединститутов – 3-е изд. дополн. / Н.Н.Ростовцев. – М.: Просвещение, 1995. – 239с.
5. Ростовцев Н.Н. Очерки по истории методов преподавания рисунка / Н.Н.Ростовцев. – М.: Просвещение, 1983. – 240 с.